

ALLE SKAL MED

EN NY INDSATS MOD NEGATIV SOCIAL ARV

SOCIALDEMOKRATERNE

Alle skal med-kommissionen:

Formand: Mogens Jensen, næstformand, handels- og udviklingsminister

Næstformand: Lars Midtby, partisekretær

Fra Hovedbestyrelsen:

Bjarne Kaspersen Hansen, Region Hovedstaden

Ida Marker, Region Sjælland

Inge Kjær Andersen, Region Nordjylland

Jette Buus Gravesen, Region Midtjylland

Niels Ole Beck, Region Syddanmark

Fra DSU:

Camilla Schwalbe, forbundsformand (indtil maj 2014)

Alexander Grandt-Petersen, forbundsformand (fra maj 2014)

Fra folketingsgruppen:

Maja Panduro, politisk ordfører

Ressourcepersoner:

Benny Andersen, forbundsformand, Socialpædagogerne

Birgit Lise Andersen, skoleleder, Strandgårdskolen i Ishøj

Jens Løkke Møller, administrations- og souschef, ALBOA

Lars Andersen, direktør, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Sekretariat:

Daniel Witt Jason

Michael Hedelund

Cecilie Helene Mose Melin

Arbejdsprogram vedtaget på Socialdemokraternes kongres,
søndag den 21. september 2014

INDHOLD

Forord	5
Alle skal med	6
En ny indsats mod negativ social arv.....	8
Alle skal med – før de starter i skole	10
Tryghed om den første tid som forælder	10
Dagtilbud skal hjælpe børn fra ressourcetsvage familier	11
Alle skal med – også de ufaglærte	14
Alment kompetence- og uddannelsesløft	15
Flere skal se mulighederne ved en erhvervsfaglig uddannelse.....	16
Alle skal med – uanset hvor de bor	18
Stop opdelingen og skab blandede boligområder	18
Gør boligområder til byområder.....	19
Adgang til uddannelse i yderområder	20
Alle skal med – i foreningslivet og demokratiet	22
Foreningslivet tættere på borgerne.....	22
Flere skal med i foreningslivet.....	23
Alle skal have en stemme	24
Afslutning	26

FORORD

Som mennesker præges vi af vores forældre, af miljøet i vores barndomshjem og af kulturen i det område, vi vokser op i. Summen af den påvirkning er den sociale arv. For nogen er den positiv – de starter med et forspring her i livet. For andre er den negativ – de er som udgangspunkt et par skridt bagefter.

Negativ social arv er dog ikke en dom over den enkelte. Ingen er på forhånd dømt til et dårligt liv. Men den sociale arv skaber en grundlæggende ulighed i menneskers muligheder i livet. En ulighed, der ikke er et resultat af vores indsats eller vores valg, men som skyldes omstændigheder, som vi ikke selv har kontrol over. Netop derfor er den helt grundlæggende uretfærdig, og derfor er kampen mod negativ social arv en socialdemokratisk mærkesag. En mærkesag der allerede indgik i Socialdemokratiets første program, Gimle Programmet af 1876.

Socialdemokratiets hovedbestyrelse nedsatte i 2013 "Alle skal med"-kommissionen, der fik i opdrag at analysere de konkrete udfordringer med den negative sociale arv og efterfølgende udarbejde det foreliggende udkast til et nyt arbejdsprogram.

Kommissionens debatoplæg "Alle skal med – en ny indsats mod negativ social arv" er med stor indlevelse blevet drøftet ved stormøder i regionerne og debatmøder i mange partiforeninger og kredse. Kommissionen har modtaget over 60 bidrag fra hele landet, som har dannet grundlaget for udarbejdelsen af arbejdsprogrammet. Mange tak for det!

Vi vil gerne takke de mange, der har medvirket i kommissionens arbejde. Tak til medlemmerne af kommissionen for stort engagement og arbejdsindsats. En særlig tak skal lyde til de eksterne resourcepersoner, der har deltaget i kommissionen, og ikke mindst tak til de mange fagfolk og organisationer, der har bidraget med oplæg og viden til kommissionens arbejde.

Med det foreliggende arbejdsprogram tager vi et nyt skridt for at bryde den negative sociale arv.

Mogens Jensen
*Socialdemokraternes næstformand og formand for
Alle skal med-kommissionen*

ALLE SKAL MED

For os er mennesket i centrum, og dets velfærd er vores politiske mål. Ethvert menneske skal have mulighed for at virkeliggøre sine drømme om et godt liv inden for fællesskabets rammer. Ikke blot nogle få, ikke blot det store flertal, men alle. Intet mindre.”

Sådan lyder de første sætninger af Socialdemokratiets principprogram. Og videre i indledningen hedder det:

”De socialdemokratiske mål er enkle og klare:

- At give det enkelte menneske frihed og tryghed til at udnytte sine evner og realisere sine drømme*
- At sikre mennesker uanset social, religiøs eller etnisk baggrund retten til og mulighederne for at leve og være aktive med medborgere i et retfærdigt demokratisk samfund med social, miljømæssig og økonomisk bæredygtighed*
- At udbrede demokrati, demokratisk socialisme, global lighed, international solidaritet og sikkerhed”*

Siden Socialdemokratiets grundlæggelse i 1871 har det været helt afgørende at skabe bedre muligheder for de mange. At kæmpe imod ulighed, for ulighed skaber ufrihed. Det har været afgørende at give frihed til flere.

Socialdemokratiet har dermed været den drivende kraft i skabelsen af det moderne velfærdssamfund, Danmark er i dag. Og vi er nået langt. I dag kan alle tage en uddannelse uden at skulle betale for den. Vi har fri og lige adgang til landets sygehuse. Og når vi bliver gamle, kan vi få hjælp og omsorg. Med socialdemokrater i front, har vi gennem fælles handlen skabt et enestående og vidt beundret velfærdssamfund, hvor få har for meget og færre for lidt.

Lighedsudviklingen i det danske samfund er nået langt, siden vores parti blev grundlagt, og den fælles kamp for bedre kår for den enkelte tog sin

begyndelse. Men i 00'erne er der sket en udvikling, hvor kløften mellem rig og fattig er vokset. Det gælder i høj grad på det globale plan, men det er også et fænomen, vi har oplevet i Danmark. Mennesket er ikke født med lige muligheder. Vi har derfor hele tiden brug for at arbejde med at bryde den negative sociale arv – det forhold, at forældrenes dårlige levevilkår går i arv til børnene.

Amerikanerne har deres amerikanske drøm. Drømmen om den enkelte, der trods den sociale arv og får succes. I Danmark kunne vi ikke nøjes med at drømme. Vi gik tidligt i gang med at forandre samfundet, så drømmen blev til virkelighed – ikke for de få, men for de mange.

Vi har dog hele tiden brug for at arbejde med at bryde den negative sociale arv – det forhold, at forældrenes dårlige levevilkår går i arv til børne-

ne. Den negative sociale arv kommer især til udtryk i uddannelsesniveau og indtægt, men også i sundhed, kultur, demokratisk deltagelse og mange andre forhold.

Ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har næsten halvdelen af alle børn, hvis forældre har en lang videregående uddannelse, selv fået en lang videregående uddannelse, når de fylder fyre år. Til sammenligning er det kun henholdsvis fire og syv procent af børn af ufaglærte og faglærte forældre, der har fået en lang videregående uddannelse, når de fylder fyre år.

Og mens færre end hver fjerde barn af forældre, der har enten lang eller mellemlang videregående uddannelse, bliver ufaglært, så følger hvert tredje barn af ufaglærte forældre i forældrenes fodspor.

Endelig er det tydeligt, at den demokratiske deltagelse er skæv. Det kan blandt andet ses ved, at valgdeltagelsen er lavest i de udsatte boligområder.

Det er disse og andre lignende eksempler, der viser, at vi endnu har en stor opgave foran os for at sikre, at alle mennesker har lige muligheder.

Velfærden i det danske samfund skal fortsat udvikles og forbedres med det fælles universelle tilbud i offentligt regi som det bærende princip. Alle har ret til velfærd, og alle har pligt til at bidrage efter evne. Det er forudsætningen for den gensidige solidariske opbakning til velfærdsdanmark.

Derfor skal vi til stadighed øge danskernes indflydelse på deres eget liv, deres uafhængighed af deres sociale baggrund og de økonomiske strukturer, og deres mulighed og ansvar for demokratisk deltagelse i alle aspekter af livet.

»Det er en socialdemokratisk kongstanke at skabe lige muligheder for alle og at fjerne alle strukturelle og institutionelle barrierer for at få det bedst mulige ud af eget liv.«

Socialdemokraterne, Esbjerg Bykreds

EN NY INDSATS MOD NEGATIV SOCIAL ARV

Vi lever i en verden, hvor udviklingen går stærkt, og globaliseringen gør afstanden kortere mellem folkefærd. Det er en positiv udvikling, for den bidrager til at skabe vækst og velfærd for mennesker på hele kloden. Desværre har globaliseringen også et andet ansigt. Den skaber kulturel, social og økonomisk polarisering. Mens afstanden mindskes mellem øst og vest, øges den mellem rig og fattig. Dermed bliver det kun vanskeligere at trodse et dårligt udgangspunkt i livet, selvom man formelt set vokser op med lige muligheder.

Som socialdemokrater har vi aldrig været tilfredse med, at der formelt er lige muligheder. Vi ønsker reelt lige muligheder. Med dette arbejdsprogram ønsker Socialdemokraterne at indlede en ny indsats mod negativ social arv.

Kampen mod negativ social arv er ikke en kamp mod dem, der har fået en positiv bagage med fra deres forældre. Det er en solidarisk kamp for et lige samfund, hvor vi nedbryder de samfundsstrukturer, der bidrager til ulighed. Vi ønsker et samfund, hvor de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder. Hvor de, der tjener mest, også bidrager mest. For vi anerkender, at økonomi stadig er en af de mest udslagsgivende faktorer i menneskers ulige livsvilkår. Socialdemokraterne vil et samfund, hvor vi i fællesskab tager vare på hinanden.

Kampen mod negativ social arv må heller ikke blive en kamp, der tvinger mennesker til bestemte valg. Den højtuddannede læge, den specialiserede metalarbejder, den ansvarlige pædagog og den ufaglærte skifteholdsarbejder i industrien er alle vigtige for at få samfundets hjul til at køre rundt. Men på grund af globaliseringen og ny teknologi bliver der færre og færre ufaglærte job. Også af den grund skal vi tilskynde flest muligt til

at vælge at uddanne sig og vi skal sikre, at der er uddannelsesmuligheder. Men vi skal aldrig gøre det til et problem, hvis nogen vælger et arbejdsliv som ufaglærte og kan forsørge sig og sine ved det, men i stedet sikre at tilbuddet er til stede, hvis de ønsker at uddanne sig.

Indsatsen mod negativ social arv var en prioritet for SR-regeringen i 1990'erne, men i de ti år med en borgerlig regering i 00'erne blev området forsømt. Økonomien buldrede derudaf, men samtidigt steg fattigdommen og uligheden. Og intet blev gjort for at få alle med. Tværtimod. Der var lige så mange unge, der faldt fra ungdomsuddannelserne i begyndelsen af 00'erne, som ti år senere. Antallet af elever, der startede en erhvervsuddannelse faldt drastisk, og alligevel faldt halvdelen fra undervejs. Og med fattigdomsydelserne bidrog man til, at der kom reel fattigdom i Danmark. Flere familier blev sat på gaden, selvom Danmark befandt sig i en højkonjunktur.

Da vi igen fik en socialdemokratisk ledet regering i 2011, kom negativ social arv tilbage på dagsordenen. Et løft af folkeskolen, afskaffelse af fattigdomsydelserne, en erhvervsskolereform, en beskæftigelsesreform, sociale 2020-mål, en tilsynsreform og en overgrebspakke er blot eksempler på nogle af de vigtigste initiativer, regeringen siden hen har taget mod negativ social arv.

Vi har behov for at se, hvordan de tiltag virker, før vi iværksætter nye tiltag på de samme områder. En ny indsats mod negativ social arv skal derfor supplere regeringens hidtidige tiltag. På den baggrund er der udvalgt fire indsatsområder for en ny indsats mod negativ social arv: For det første, hvordan vi får alle med allerede før, de starter i skole. For det andet, hvordan vi får løftet flere ufaglærte til at få en uddannelse. For det tredje,

hvordan vi sikrer, at et barns adresse ikke bliver afgørende for dets muligheder i livet, og for det fjerde, hvordan vi får alle til at deltage i foreningslivet og demokratiet.

For Socialdemokraterne er det hjerteblod at sikre lige muligheder. Men bekæmpelse af negativ social arv er også en investering. En investering i at flere får en god barndom, har en god skoletid, tager sig en uddannelse og får et arbejde. En investering i, at børn med svag familiebaggrund får lige så gode muligheder i livet som deres jævnaldrende. Og en investering i at flere udnytter deres muligheder til gavn for dem selv og fællesskabet. Lige gyldigt hvem man er, så har mennesker krav på respekt, og lige gyldigt hvilke kompetencer, den enkelte besidder, skal vi altid prøve at hjælpe og støtte.

Socialdemokraterne er garant for en sund og ansvarlig økonomi, og derfor vil gennemførelse af de forskellige indsatser i arbejdsprogrammet bero på, at de nødvendige midler kan tilvejebringes. Kampen for at bryde den negative sociale arv kræver en langvarig og vedholdende indsats.

ALLE SKAL MED

– FØR DE STARTER I SKOLE

Forskelle i børns muligheder grundlægges ofte, før børnene overhovedet starter i skole. Den tidlige barndom er afgørende for ens livsforløb. Med en god og tryk barndom er man godt rustet til livet, mens en utryk barndom, hvor der ikke er taget hånd om ens udvikling, er en dårlig start. Hvis vi skal bekæmpe den negative sociale arv, skal der sættes ind, før børnene overhovedet begynder i skolen. Endda allerede inden barnet bliver født. Vi skal sikre, at så mange forældre som overhovedet muligt formår at løfte opgaven med at understøtte deres børns personlige udvikling.

»Arbejdet for at forebygge konsekvenserne af negativ social arv skal tage udgangspunkt i barnets tarv, de basale behov og forældre- evnen. Politikken skal tage udgangspunkt i kendsgerningen, at de tre første leveår danner grundlaget for barnets personlighed.«

Socialdemokraterne, Esbjerg Omegnskreds

I Danmark er der undervisningspligt. Det betyder, at alle skal have ni års skolegang eller på anden måde modtage undervisning. Men der er ikke nogen undervisningspligt, før børn begynder i skole, og netop her er risikoen for negativ social arv ekstra stor. Med læreplaner, pædagogiske uddannelser og pædagogisk supervision af dagplejen, søger vi for, at vores dagtilbud kan skabe gode rammer om børnenes udvikling. Børn med svag familiebaggrund vil derfor have gavn af at komme i dagtilbud, hvor de kan blive stimuleret og udvikle sig som deres jævnaldrende.

Dagtilbud er altså ikke blot en arbejdsmarkedsforanstaltning, der sikrer pasning af børnene, mens forældrene er på arbejde. Dagtilbud er en

investering i vores børns udvikling, så de er klar til at komme i skole og får de personlige egenskaber, der er nødvendige for at klare sig i livet.

Det er ikke mindst centralt, at vi sætter børnenes udvikling i centrum i de tilfælde, hvor deres forældre ikke er i stand til at løse opgaven godt nok. Barnets tarv kommer først. Det er også ånden i FN's børnekonvention, som Danmark har ratificeret. Man kan derfor ikke undervurdere vigtigheden af en tidlig central og koordineret indsats omkring det enkelte barn i de tilfælde, hvor forældrene ikke løser opgaven godt nok. Barnets tarv går også forud for eksisterende økonomiske byrdefordeling. F.eks. om der er mulighed for i højere grad at kompensere kommuner for den udgiftstunge del af anbringelserne.

Tryk om den første tid som forælder

At blive forælder er uomtvisteligt blandt de største begivenheder for et menneske, og markerer et skift i ens liv. For de fleste går det fint at få ansvaret for et barn. De kan støtte sig til familie, netværk og egen opvækst. Men for dem, der intet har at støtte sig til, kan det være sværere. Her risikerer barnet at få en dårlig start på livet.

»Vi skal gå fra fødselsforberedelseskurser til forældreforberedelseskurser.«

Socialdemokraterne på Bornholm

Vi bruger i dag ressourcer på fødselsforberedelse, men i mindre grad på forældreforberedelse. Med familiegrupper, der gennemgår et kursus i at være forældre, som man har gjort i Holstebro og

Leksand i Sverige, kan man gå fra fødselsforberedelse til forældreforberedelse. Familiegrupperne kan skabe det netværk omkring usikre forældre, der hjælper dem til at løfte opgaven. Desuden kan familiegrupperne involvere forløb med flere offentlige aktører som sundhedsplejersken og lokale dagtilbud. Dermed kan de bidrage til en mere koordineret indsats især i forhold til børn med svag familiebaggrund.

For forældre uden stærk familiebaggrund og uden et stærkt netværk, kan det også være en stor hjælp at få nogle mennesker – mentorer – til at hjælpe en til at blive den bedste forælder, man kan blive. Der er flere eksempler på, at danske familier har været mentorer for nydanske familier. På samme måde kan unge og usikre forældre nyde godt af en mentorfamilie, der kan støtte dem.

»Det traditionelle tilbud om besøg af sundhedsplejerske skal udbygges, og sundhedsplejerskerne skal have mere fokus på konkret, involverende samtale med forældrene om deres observationer.«

Socialdemokraterne, Partiforeningen i Strib

Børn, der vokser op i et hjem, hvor der læses, har bedre muligheder for at klare sig i skolen. Men for mange familier, hvor forældrene ikke har en uddannelse og måske endda har svært ved at læse, vokser børn op uden adgang til litteratur. 'Bogstart'-projektet, der kørte fra 2009 til 2012, og gentages fra 2013 i tyve danske kommuner, giver forældre i udsatte boligområder mulighed for at støtte deres barns sprogudvikling ved at hvert barn modtager fire pakker med bøger, pegebøger og CD'er, indtil barnet når børnehvaldsalderen. En god ordning, der skaber kontakten mellem de ikke-boglige forældre og bibliotekaren, som kan hjælpe med at finde den rette litteratur til barnets udvikling.

Sundhedsstyrelsen har de seneste 2 år haft et projekt kørende, der afrapporterer deres erfaringer i løbet af ganske kort tid. Projektet hedder "En god start sammen". I projektet er nogle af nedenstående beskrevne faktorer dækket og det på en måde, hvor der nu på tværs af de deltagende kommuner er gode erfaringer med, hvad der virker.

- Socialdemokraterne foreslår, at modellen med forældreforberedelse i familiegrupper, som er kendt fra Holstebro og Leksand i Sverige, udbredes til hele Danmark.
- Socialdemokraterne foreslår, at sundhedsplejerskeordningerne tilrettelægges som et længerevarende behovsbestemt tilbud, og at sundhedsplejerskerne indgår i forældreforberedelse i familiegrupperne.
- Socialdemokraterne foreslår desuden at knytte lokale daginstitutioner tæt til forløbet med familiegrupperne som en del af en opsøgende indsats for at få flere børn i dagtilbud.
- Socialdemokraterne foreslår, at udbrede familiementorordninger, hvor unge usikre forældre uden stærkt netværk tilknyttes en frivillig mentorfamilie.
- Socialdemokraterne foreslår, at projektet Bogstart kan udbredes til hele landet, så alle børn i familier uden bøger på reolen får tilbudt et forløb med bogpakker.

Dagtilbud skal hjælpe børn fra ressourcetsvage familier

I Danmark er de fleste børn i dagtilbud – i daginstitution eller dagpleje – hvor dygtige pædagoger, pædagogiske assistenter, pædagogmedhjælpere og dagplejere bidrager til at tage hånd om børnenes personlige udvikling. Dygtige dagplejere eller pædagogisk personale kan bidrage til at sikre, at børn, som har en svag hjemmebaggrund,

tilegner sig de egenskaber, de får brug for i livet. Og de har muligheden for at gribe ind, hvis et barn mistrives. Blandt de et til toårige er der dog 13.500 børn, der ikke går i daginstitution eller er i dagpleje. For børn med ressourcestærke forældre kan hjemmepasning være en god løsning. For børn fra hjem, hvor der er problemer i hjemmet, vil det derimod være et gode at komme i et dagtilbud, hvor pædagogisk kyndigt personale sikrer sig, at de trives og udvikler sig.

»Børn af ressourcetsvage forældre har brug for en struktureret hverdag, hvor der stilles krav om, at de kommer dagligt for at være en del af et pædagogisk og socialt fællesskab med henblik på det enkeltes barns udvikling. Den gruppe af børn ser tit nogle forældre, der lever et ustruktureret liv uden faste rammer. Det er synligt, at det er de børn, som får og har det svært i folkeskolen i dag.«

Socialdemokraterne, Partiforeningen Odense NØ

De 13.500 småbørn, der ikke er i dagtilbud, er kendetegnet ved, at deres forældre generelt er dårligere uddannet, har større risiko for at gå ledige, og lige under halvdelen af dem har mindst en forælder af anden etnisk herkomst end dansk. Med en mere opsøgende indsats for at få dem i dagtilbud, vil vi tage et stort skridt i indsatsen mod negativ social arv. Desværre er nogle hjem så svage, at forældrene ikke ønsker børnene i dagtilbud af frygt for indberetninger og lignende. Men netop i disse hjem kan det være afgørende for barnets udvikling og muligheder i livet, at det kommer i dagtilbud, hvor det får mulighed for at komme i øjenhøjde med børn med en anden social baggrund. Her bør barnets tarv sættes over familiernes ret, og kommunerne kan anvende forældrebetaling for at sikre, at barnet kommer i dagtilbud.

De børn med svag hjemmebaggrund, der kommer i daginstitution, er desværre fordelt på et mindretal af institutionerne. Størstedelen af børn med svag familiebaggrund er således samlet i 20 procent af daginstitutionerne. Daginstitutioner med mange udsatte børn kan have svært ved at tiltrække det bedste pædagogiske personale. Det er et problem, da det netop børnene her, som har allermest brug for stærk pædagogisk tilstedeværelse, der kan skabe de bedste rammer om deres udvikling. Andelen af pædagogisk uddannede i de institutioner, der løfter den største sociale opgave, bør derfor øges, og det bør være mere attraktivt for dygtige medarbejdere at søge arbejde i dem. Sociale taxametre kan være et godt redskab, som kommunerne kan bruge.

En stor del af de børn, der ikke er i vuggestue, passes hos en dagplejer. Mange forældre er glade for dagplejen, og for mange børn kan det være en fordel at være i omgivelser med lidt færre børn end i en stor integreret institution. De fleste dagplejere har imidlertid ingen pædagogisk uddannelse. Det kan betyde, at de mangler de faglige forudsætninger for at sikre barnets personlige udvikling, hvilket især kan gå ud over børn med svag familiebaggrund. Dagplejerne efterspørger selv mere viden og bedre samarbejde med dagplejepædagogerne i arbejdet med socialt udsatte børn. Der er derfor behov for et uddannelsesløft af dagplejerne og en tættere tilknytning til dagplejepædagogen.

»Det skal sikres, at børn af udsatte får adgang til sociale fællesskaber med andre børn, og at de bringes ind i en sammenhæng, hvor deres sproglige og sociale kompetencer udvikles på lige fod med andre børn.«

Socialdemokraterne i Ballerup

I 2004 blev de pædagogiske læreplaner indført, og de har været et godt redskab for pædagogiske professionelle i arbejdet med børns udvikling. Arbejdet med læreplanerne skal derfor fortsætte. Det er især vigtigt, at de dagtilbud, der løfter den største sociale indsats, benytter læreplanerne til at skabe en ramme om børnenes udvikling.

På samme tid har antallet af private pasningstilbud været stigende, og der er skabt et større marked af pasningstilbud af forskellig kvalitet. Det er en verden, der ikke er underlagt samme krav til pædagogisk udvikling som daginstitutioner og dagplejen. Det er et problem, da en stor gruppe børn dermed ikke er omfattet af de tiltag, der er taget for at øge fokus på pædagogisk udvikling i daginstitutioner og dagpleje.

I dag forlader for mange børn dagpasningstilbudene med for dårlige forudsætninger for en fornuftig skolestart. Derfor ønsker socialdemokraterne at opkvalificere brobygningen mellem dagtilbud og skole. Vi vil sikre en rød tråd i børnenes liv. Det kræver, at vi arbejder med et helt sammenhængende børnesyn fra 0 til 18 år. Dette sikres bedst ved at betragte dagpasnings- og skoleområdet som et samlet politikområde

- Socialdemokraterne vil arbejde for en mere opsøgende indsats fra kommunernes side i forhold til at få små børn fra ressourcetsvage hjem i dagtilbud.
- Socialdemokraterne vil undersøge muligheden for at udvide og specificere forældrebetalingen, så det kan bruges til, at få børn fra udsatte hjem i vuggestue eller andet dagtilbud, hvor der kan tages hånd om deres udvikling.

- Socialdemokraterne vil arbejde for at styrke dagplejepædagogerne, så der er tid til reel pædagogisk sparring med dagplejerne, og dagplejepædagogerne kan støtte dagplejerne i sager, hvor et barn mistrives.
- Socialdemokraterne vil arbejde for et uddannelsesløft af dagplejere, så flere dagplejere får de pædagogiske forudsætninger for at arbejde med udsatte børn.
- Socialdemokraterne vil se på muligheden for, at private pasningstilbud, der modtager offentligt tilskud, underlægges samme krav om pædagogiske læreplaner og supervision som dagplejen.
- Socialdemokraterne vil i samarbejde med kommunerne arbejde for indførelsen af en minimumsandel af uddannet personale i daginstitutionerne i den femtedel af daginstitutionerne, der løfter flest børn med en svag familiebaggrund, så mindst 60 procent af medarbejderne her har en pædagogisk uddannelse.
- Socialdemokraterne vil arbejde for et styrket samarbejde mellem dagpasnings- og skoleområdet.

ALLE SKAL MED – OGSÅ DE UFAGLÆRTE

Fremtidens arbejdsmarked efterspørger uddannet arbejdskraft. I 2020 vil der ifølge en prognose fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mangle 30.000 faglærte og mere end tre gange så mange med videregående uddannelse. På samme tid vil der være et tilsvarende overskud af ufaglærte og personer, der ikke har andet end en studentereksamen. Mange job i industrien, som tidligere har været varetaget af ufaglærte vil om få år kræve, at man har faglært niveau.

På den baggrund er det bekymrende, at omkring hver femte 26- til 59-årige i Danmark ikke har anden uddannelse end grundskolen. Det forhold kan og skal ændres. Som ufaglært er risikoen for arbejdsløshed højere, og livsindkomsten er lavere end for personer med erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. I 2013 stod hver tiende ufaglærte i arbejdsstyrken således uden arbejde.

Mange danskere bør derfor løftes uddannelsesmæssigt. Desværre er en stor del af dem ikke parate til et erhvervsuddannelsesmæssigt løft. De har brug for et løft i almene fag som dansk, matematik, engelsk og IT. Dette løft i almene kompetencer vil være en afgørende forudsætning for at kunne uddanne og efteruddanne sig.

Hertil kommer, at mange ufaglærte mangler god vejledning, økonomiske muligheder og tryghed, som kan motivere til at tage uddannelse. Også virksomheder, der beskæftiger ufaglærte, har et medansvar for og en gevinst ved at hjælpe med at motivere og støtte dem til at tage en uddannelse.

Det kan gøres ved at skabe rammer for, at fagbevægelsen og arbejdsgivere i samarbejde kan finde de bedste løsninger for medarbejderne på den enkelte arbejdsplads. Vi skal som samfund også

være bedre til at fremhæve arbejdsgivere, der gør en ekstra indsats i denne forbindelse.

De ufaglærtes faglige evner og kundskaber skal vurderes i forhold til adgang til uddannelse, men rummer også faren for, at der gives for megen merit. Der bør derfor udvikles et system, hvor ufaglærte kan dokumentere deres arbejdsaktiviteter, som sammen med en eventuel yderligere vurdering af faglige evner og kundskaber kan give adgang til videreuddannelse. Ansvar for dette kan placeres hos de fagligeudvalg.

Der er en række forudsætningerne for, at flere ufaglærte tager en uddannelse. Der skal være udsigt til relevante arbejdspladser efter gennemført uddannelse. Der skal være de nødvendige uddannelses- og praktikpladser. Derfor skal der også arbejdes for, at skabe de rette incitamentsstrukturer for virksomhederne, som styrker deres vilighed til at tage et større social ansvar på praktikområdet. Og det skal være muligt at opretholde en indkomst under uddannelse. Forudsætninger der blandt andet adresseres af beskæftigelsesreformen og erhvervsuddannelsesreformen fra 2014. Ofte koster det ikke noget for den enkelte at tage fx arbejdsmarkedsuddannelser i arbejdstiden. For beskæftigede ufaglærte og faglærte vil det typisk være arbejdsgiveren, der betaler kursusafgiften, og det vil være arbejdsgiveren, der modtager den VEU-godtgørelse, der svarer til 80 procent af dagpengene. For de ledige skal der ikke betales kursusafgift, men deltagelse i kursus skal forinden aftales med A-kassen og jobcentret. Det koster heller ikke noget for den voksne ufaglærte at uddanne sig til at blive faglært gennem Erhvervsuddannelse for Voksne. Er man ledig ved uddannelsesstart, får den enkelte økonomisk støtte svarende til 80 procent af dagpengene. Derfor vil vi som socialdemokrater fortsætte

arbejdet at gøre det mere attraktivt og fleksibelt at opkvalificere og uddanne sig.

Mange ufaglærte mangler også motivationen til at uddanne sig. Ofte på grund af dårlige oplevelser med skole og uddannelse gennem livet. Ufaglærte bør inddrages i at kortlægge hvilke barrierer, der er for at tage en uddannelse, og hvordan de fjernes. Det er derfor også positivt med tiltag, der bidrager til at oplyse om erhvervsuddannelser.

»Vi skal fejre faglige succeser med DM i Skills-arrangementer og lignende.«

Socialdemokraterne, Esbjerg Bykreds

Alment kompetence- og uddannelsesløft

I Danmark kommer vi til at mangle mennesker med en erhvervsfaglig uddannelse. Vi har ambitiøse målsætninger for hvor mange, der skal tage en ungdomsuddannelse, men vi har ingen samlet målsætning i forhold til hvor mange ufaglærte, der skal løftes til uddannede. Måltal ville kunne bruges til at holde fokus på udviklingen og til at sende et klart signal om, at der er brug for, at flere uddanner sig.

Det er dog en forudsætning for at kunne uddanne sig, at man besidder helt basale kompetencer som at kunne læse, stave, regne og bruge IT. Kompetencer der kun bliver vigtigere på fremtidens arbejdsmarked. Desuden bliver det i en globaliseret verden mere og mere forventningen, at man kan tale og forstå engelsk. Desværre mangler mange ufaglærte og også mange faglærte de helt basale kompetencer, som de burde have fået i deres skolegang. De er ikke parate til at uddanne og efteruddanne sig. Derfor er det nødvendigt med et alment kompetenceløft. Den forberedende voksenundervisning (FVU) giver voksne mulighed for at forbedre deres færdigheder i dansk og

matematik. Den bør styrkes og udvides til også at omfatte engelsk og IT-færdigheder.

VUC bør indgå som en eksplicit del af kampen mod negativ social arv. VUC er professionaliseret i håndteringen af stærkt differentierede målgrupper og rummer samtidigt alle typer af voksne elever lige fra normalområdet til områder med forskellige typer af diagnoser. Effekten er kompetenceudvikling og videre uddannelse for mange, som ellers ikke ville eller kunne gå den vej. Der bør derfor udvikles en eksplicit national strategi for, hvordan VUC bidrager til kampen mod negativ social arv.

»Selv om man er ufaglært, så kan man selvfølgelig en masse ting. Vi skal blot have et anerkendende system, der kan håndtere og beskrive disse kompetencer.«

Socialdemokraterne, Brønderslevkreds

Fleksibilitet er helt afgørende i forhold til uddannelse af ufaglærte. At man møder de ufaglærte, hvor de er, tager højde for deres faglighed og erfaring og giver merit for det. Som ufaglært har man stadig tilegnet sig masser af kompetencer igennem sit arbejdsliv. De kompetencer skal vi anerkende og bygge videre på. Ved at opbygge uddannelser i moduler og anerkende ufaglærtes kompetencer kan man sikre, at den enkelte ikke skal spilde sin tid men gennemgå et uddannelsesforløb, der er så skræddersyet, at det giver mening for vedkommende.

For at imødegå udfordringen med manglende motivation bør voksenpædagogikken styrkes. Dermed sikrer man, at undervisningens form er velegnet for personer, der ikke har haft gode oplevelser med den form, som de har oplevet i skole og ungdomsuddannelser. Man kan desuden med fordel flytte mere uddannelse – især opkvalifice-

ring og undervisning i almene fag – ud på de arbejdspladser, hvor der er mange ufaglærte. Socialdemokraterne vil dermed også understrege, at virksomheder, der beskæftiger ufaglærte, har et medansvar for at hjælpe med at motivere deres ufaglærte arbejdskraft til at gennemføre uddannelse og til at bidrage til finansieringen heraf.

»Vi skal styrke uddannelsesmulighederne på arbejdspladserne, da det kan gøre det lettere at tage uddannelse. Det gælder både ved opkvalificering og uddannelse i basale kompetencer.«

Socialdemokraterne, Bispebjergkredsen

Arbejdspladsnær uddannelse og opkvalificering vil gøre det muligt for ufaglærte at få undervisning i forlængelse af arbejdsdagen. Nogle steder kan fjernundervisning, teleundervisning og aftenundervisning også med fordel benyttes til at skabe mere fleksibilitet.

- Socialdemokraterne foreslår, at der udvikles et måltal for, hvor mange ufaglærte, der skal opkvalificeres med en faglært eller anden kompetencegivende uddannelse.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at der tilvejebringes muligheder for et alment kompetenceløft, der kan gøre flest mulige ufaglærte og faglærte parate til at uddanne sig og efteruddanne sig. Arbejdsmarkedets parter, virksomhederne og kommunerne skal inddrages i, hvordan vi muliggør et alment kompetenceløft for ufaglærte, der er i job eller er ledige.
- Socialdemokraterne vil arbejde for at styrke Den forberedende voksenundervisning (FVU), herunder at ordningen udvides til at omfatte de engelsk- og IT-færdigheder, som er nødvendige på fremtidens arbejdsmarked.

- Socialdemokraterne vil fortsat arbejde for mere fleksibilitet i uddannelsessystemet ved at opbygge uddannelse i moduler og anerkende ufaglærtes kompetencer.
- Socialdemokraterne vil arbejde for at lægge mere uddannelse, undervisning i almene fag og opkvalificering ud på arbejdspladserne.
- Socialdemokraterne vil i samarbejde med arbejdsmarkedets parter undersøge modeller for bedre adgang til voksen- og efteruddannelse. Modellerne kan bl.a. omfatte ordninger med opsparing af arbejdstid, klippekort, o. lign. til efterfølgende uddannelse. Modellerne skal udarbejdes med respekt for den danske overenskomsttradition.

- Socialdemokraterne lægger særlig vægt på at skabe nye muligheder for ufaglærte, der har været på arbejdsmarkedet i lang tid, og for hvem en indkomstnedgang ved uddannelse er et særligt problem. Disse skal oppebære en indkomst under uddannelse, der sikrer dem en holdbar familieøkonomisk situation.

Flere skal se mulighederne ved en erhvervsfaglig uddannelse

I folkeskolerne, fri- og privatskoler er der som regel fokus på den boglige kunnen som læsning, regning, historie, samfundsfag og IT. De fleste skolelærere har selv en boglig baggrund, og det kan derfor være svært for dem at vejlede eleverne i at tage en erhvervsfaglig uddannelse. Ved at give lærere og vejledere muligheden for at komme på små praktikophold på erhvervsuddannelserne vil flere kunne fortælle om fordelene ved en erhvervsuddannelse. Dermed vil flere også blive introduceret for det gode tilbud at få både erhvervsuddannelse og studenterhue med EUX.

På samme tid er det vigtigt at begrænse det store frafald på erhvervsuddannelserne. For mange ufaglærte, der har haft en skolegang præget af

dårlige oplevelser, virker det uoverskueligt at begynde på en uddannelse igen. Elever, der er i fare for at droppe ud af uddannelsen, vil have gavn af at få tilknyttet en fagmentor. For eksempel en pensioneret håndværker, der nogle timer om ugen kan støtte den enkelte elev.

En anden udfordring for erhvervsuddannelserne er manglen på praktikpladser, der dels betyder, at flere afholder sig i at tage en erhvervsuddannelse, og at flere afbryder deres uddannelse undervejs. Det er afgørende, at flest mulige elever på de erhvervsfaglige uddannelser får en praktikplads. Alle offentlige myndigheder bør derfor gå forrest og sikre, at udføreren af offentlige opgaver påtager sig en praktikpladsforpligtelse.

- Socialdemokraterne opfordrer til, at lærere besøger erhvervsuddannelser på små praktikophold, så de bedre kan rådgive og vejlede elever til at tage en erhvervsfaglig uddannelse.
- Med henblik på at flere skal se mulighederne ved en erhvervsfaglig uddannelse, foreslår socialdemokraterne, at kendskabet udbredes til ordninger som revalidering, voksenlærlingeordning, virksomhedsrettet aktivering, jobrotation og brancheskift.
- Socialdemokraterne foreslår, at frivillige mentorordninger, hvor ældre håndværkere støtter svage elever på erhvervsskolerne, udbredes til hele landet.
- Socialdemokraterne foreslår, at arbejdsmarkedets parter finder en permanent løsning på manglen på praktikpladser.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at der sættes krav om oprettelse af praktikpladser i forbindelse med offentligt nybyggeri.

ALLE SKAL MED

– UANSET HVOR DE BOR

Nogle vokser op i ressourcestærke områder, går i skole uden nævneværdige sociale problemer, opdrages til at tage lange uddannelser og være internationalt orienterede. Andre børn vokser op i belastede boligområder, hvor det normale i boligblokken er, at man ikke har et arbejde, og hvor mange af klassekammeraterne kommer fra familier med sociale problemer og måske taler dårligt dansk.

Når de to ikke mødes og ikke kender hinanden, kan der opstå parallelle verdener og en øget social polarisering. Det er et problem for samfundets sammenhængskraft, når ressourcestærke ikke møder andre samfundsgrupper i hverdagen. Og det er et særligt problem for de børn og unge, der vokser op i socialt udsatte områder. De kommer til at mangle de forbilleder og det netværk, som kan være afgørende for mulighederne for at klare sig i livet. Derfor er den negative sociale arv mere udtalt i nogle boligområder end i andre. Det er bekymrende. Et barns adresse bør ikke afgøre dets skæbne.

Særligt i tre områder af Danmark ser man, at det er sværere at bryde den negative sociale arv end i resten af landet: De fire store byer, kommunerne på den københavnske vestegn, og nogle yderområder – især i Syd- og Vestsjælland.

Værst ramt er de udsatte boligområder i de store byer. I 2011 var det således kun 29 procent af de 20-årige i udsatte boligområder, der havde gennemført en ungdomsuddannelse mod 51 procent på landsplan.

Det er helt afgørende i kampen mod negativ social arv, at vi får vendt udviklingen med en øget bolig-mæssig opdeling af befolkningen. Børn skal ikke vokse op i områder, hvor det er normalen, at man hverken har uddannelse eller arbejde. Det er

en socialdemokratisk vision at skabe mere blandede boligområder. At Danmark bliver et land, hvor direktøren, funktionæren og den arbejdsløse kan bo side om side med en fælles norm om, at man arbejder og engagerer sig i samfundet, hvis man kan.

»Boligområder skal være mangfoldige med en blanding af ejerboliger, lejeboliger, større og mindre boliger, ungdomsboliger, liberale erhverv, ældreboliger, offentlige kontorer, vidensinstitutioner.«

Socialdemokraterne, Viby J Partiforening

Stop opdelingen og skab blandede boligområder

For at bryde opdelingen er det nødvendigt at sikre en fornuftig balance i beboersammensætningen i de almene boligområder. Når mennesker mødes på tværs af sociale skel, mindskes afstanden mellem mennesker. Det skaber sammenhæng i samfundet.

Et middel til at sikre en mere blandet boligmasse er at stille krav til fordelingen af boligmassen ved nybyggeri. Det har man gjort i Århus kommune, hvor kommunen kunne stille krav om, at 25 procent af lejlighederne i den nye bydel Århus Ø skulle være almennyttige ud fra særlige krav til bebyggelsen. Det er dog generelt besværligt i forhold til kommunalfuldmagten - de uskrevede regler om kommunernes opgaver. At skabe en mere blandet boligmasse er så vigtig for kampen mod negativ social arv, at man bør ændre planloven og give kommunerne mulighed for at stille krav til private bygherrer om at bygge almene boliger.

Mange af de udsatte boligområder opleves som utrygge af beboere og udefrakommende. I de særligt udsatte boligområder er mere end hver fjerde utryg ved at færdes alene i kvarteret, når det er mørkt. Det afgørende for trygheden er oplevelsen af, at der ikke er problemer i nabolaget. Utrygheden opleves således mest i forhold til de mange unge bøller og "hang-arounds", der er tydelige i boligområderne. Og i langt mindre grad i forhold til de hårde kriminelle, der opererer mere skjult.

Utrygheden er en væsentlig forhindring for, at boligområderne opleves som attraktive at flytte til for ressourcestærke borgere. Det er derfor helt afgørende, at vi får skabt tryghed i de udsatte boligområder.

I Gellerup ved Århus har man haft held til at komme mange af problemerne til livs gennem et tæt formaliseret samarbejde mellem boligorganisationer, skoler, klubber, socialcenter, politi og bibliotek. Det tætte samarbejde bevirker, at der kan gribes hurtigt og kontant ind ved optræk til ballade. Erfaringerne med en styrket tværgående koordination fra Gellerup kan og bør bruges i andre udsatte boligområder i Danmark.

Socialdemokraterne vil også sætte hårdt ind overfor de parallelsamfund, der fastholder unge og særligt kvinder i social kontrol, og som er en direkte hindring for at bryde den sociale arv. Det er værdier vi ikke skal tolerere i det danske samfund.

Når der sker en bolig-mæssig opdeling, hvor de mest velhavende bor i nogle kvarterer og de mindst ressourcestærke bor i andre, har det også betydning for elevsammensætningen på landets skoler. Nogle skoler bliver præget af sociale og integrationsmæssige problemer – og derved bliver det blot endnu sværere at få ressourcestærke borgere til området. For at forbedre sammensætningen i skolerne skal man styrke det opsøgende arbejde blandt skolesøgende i skoledistrikter for

at få de ressourcestærke elever til at vælge folkeskolen frem for privatskoler.

- Socialdemokraterne vil arbejde for, en ændring af planloven, som sikrer, at kommunerne ved grundsalg til nye boligområder kan kræve, at en vis andel af boligmassen skal være almen-nyttig.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at fleksibel udlejning, hvor ressourcestærke persongrupper kan få fortrinsret, i højere grad anvendes til at sikre flere ressourcestærke borgere i udsatte boligområder.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at kombineret udlejning, hvor persongrupper kan afvises i udsatte boligområder og anvises bolig i andre områder, i højere grad anvendes for at modvirke, at allerede udsatte boligområder får endnu flere udsatte beboere.
- Socialdemokraterne vil arbejde for at sikre en tæt og tværgående koordinering af indsatsen i udsatte boligområder for at øge trygheden.
- Socialdemokraterne vil arbejde for flere og bedre muligheder for alternative boformer, herunder kollektiver for ældre og enlige forsørgere.
- Socialdemokraterne vil undersøge muligheden for at konvertere boliger i de udsatte boligområder til almene ungdomsboliger.

Gør boligområder til byområder

Boligområdet Vollsmose i Odense og den midt-sjællandske by Sorø har lige mange indbyggere, men Sorø er en hel by, mens Vollsmose er et boligområde. Et område, hvor man ikke kommer, hvis man ikke selv bor der.

En væsentlig opgave i forhold til at bekæmpe utryghed i udsatte boligområder og gøre dem til attraktive steder at flytte til for mere ressour-

cestærke borgere, er, at de bliver normaliserede. Normalisering kræver arbejdspladser, virksomheder, kulturtilbud, foreningsliv mm. Elementer der kan være afgørende i forhold til, om børn vokser op med en opfattelse af, at det normale er at tage en uddannelse og have et arbejde eller ej.

- Socialdemokraterne vil arbejde for at udsatte boligområder bliver til åbne bydele.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at det bliver mere attraktivt for mindre virksomheder og kultur- og foreningsliv at etablere sig i udsatte boligområder.
- Socialdemokraterne vil styrke normen om at arbejde ved udvikling af fritidsjobordninger i udsatte boligområder.
- Socialdemokraterne vil undersøge muligheden for at øge brugen af lokal arbejdskraft ved boligoveringer og byggeprojekter i udsatte boligområder.

»Det er vigtigt, at bydele og byer bliver sammensat på en måde, der repræsenterer alle befolkningsgrupper.«

Socialdemokraterne, Nørrebrokredsen

Adgang til uddannelse i yderområder

Fælles for yderområderne er, at det svært at bryde den negative sociale arv, hvis der er dårlige muligheder for at tage en uddannelse. Ofte er der et gymnasium indenfor overskuelig afstand, mens der er langt til den nærmeste erhvervsuddannelse. For de unge, som ikke ønsker en gymnasial uddannelse, bliver det mest attraktive lokale tilbud derfor ofte et ufaglært job. Uddannelsernes tilgængelighed og transportmulighederne er

derfor centrale for at løse udfordringen med at bryde den sociale arv i yderområderne.

Adgang til uddannelse i yderområderne er en nødvendig, men ikke tilstrækkelig indsats for at bryde den negative udvikling i yderområderne. Fald i beskæftigelse, lav eller negativ økonomisk vækst, afvandring og mangel på uddannelsesmuligheder bidrager til at fastholde eller udvikle negativ social arv i yderområderne. Kampen mod negativ social arv bør derfor bakkes op af et øget nationalt fokus på at skabe beskæftigelse og sociale og kulturelle aktiviteter i yderområderne. For at styrke denne indsats må den nationale satsning også fokusere på de vanskeligheder, der er forbundet med at omsætte ejendom i yderområderne, og det tab af demokratisk indflydelse, som den seneste kommunalreform har skabt.

- Socialdemokraterne vil arbejde for flere campusser med et attraktivt ungdomsuddannelsesmiljø, og at erhvervsskoler og andre uddannelsesinstitutioner etablerer satellitter af uddannelsesretninger i yderområder, så der ikke er områder af landet, hvor man ikke kan starte på en ungdomsuddannelse.
- Socialdemokraterne vil arbejde for at fremme transportordninger, som telekørsel og fleksbus-ordninger, der letter adgangen til ungdomsuddannelser for unge i yderområder.
- Socialdemokraterne vil fremme uddannelsesformer, hvor den daglige læring ligger lokalt, fx med lokale elevansættelser og lokale studiegrupper ved fjernundervisning.
- Højskoler og efterskoler skal tænkes ind som en del af indsatsen mod negativ social arv. Disse miljøer er særligt velegnede til at danne relationer og åbne nye perspektiver, fordi uddannelse og socialt liv smelter sammen.

ALLE SKAL MED – I FORENINGSLIVET OG DEMOKRATIET

Et gammelt mundheld siger, at når to danskere mødes, giver de hinanden hånd. Når tre danskere mødes, så danner de en forening. Foreningslivet ligger så dybt i vores kultur, at det er helt afgørende for at kunne forstå – og leve i – Danmark. Foreningslivet danner blandt andet rammen om, hvordan vi organiserer vores arbejdsmarked, hvordan vi bruger vores fritid, og hvordan vi påvirker beslutningerne i samfundet – fra skolebestyrelsen til de politiske partier. Samtidig er det netværk, man får gennem deltagelse i foreningsfællesskaber ofte afgørende i forhold til at bryde den negative social arv, ligesom vi ved, at arbejdsgiverne foretrækker medarbejdere, der engagerer sig frivilligt i foreningslivet og samfundet.

Derfor er det også et problem, at deltagelsen i foreningslivet og demokratiet er skæv og præget af social arv. Danskere med en lang uddannelse er langt mere aktive i foreningslivet end danskere med en kort eller ingen uddannelse. Etniske minoriteter involverer sig i mindre grad end den øvrige befolkning. Det samme billede går igen ved valg, hvor danskere med en lang uddannelse deltager i højere grad end danskere med en kort eller ingen uddannelse. Det var kun 56 procent af de stemmeberettigede med grundskole som højeste uddannelse, der stemte ved kommunalvalget i 2009. For stemmeberettigede på kontanthjælp var stemmeprocenten helt nede på 32 procent.

En effektiv indsats mod negativ social arv kræver, at flere deltager i samfundsfællesskabet – i foreningslivet og demokratiet. En større deltagelse i foreningslivet og demokratiet er et dobbelt bidrag til den sociale sammenhængskraft, fordi det både bidrager til inklusion og er kvalificerende i forhold til arbejdsmarked og uddannelse.

Foreningsengagement går ofte i arv, og derfor slår social arv igennem på foreningsdeltagelsen. Hvis flere børn skal præsenteres for foreningslivet, er det derfor givtigt at få fat i deres forældre – og få dem med i fællesskaberne. Med folkeskolereformen er desuden skabt mulighed for, at endnu flere børn stifter bekendtskab med – og engagerer sig i – foreningslivet. Det er derfor centralt, at det brede foreningsliv introduceres på skolerne og bliver hovedaktør i den understøttede undervisning.

For mange er foreningslivet bogstaveligt talt lige rundt om hjørnet, men for nogle kan det være en udfordring at komme i gang. Derfor er det centralt, at foreningslivet møder danskerne, hvor de er. Det gælder særligt personer udenfor arbejdsmarkedet og dem, der bor i udsatte boligområder. Samtidig skal man fra offentligt hold i højere grad medtænke det brede foreningsliv som et vigtigt tilbud i forhold til socialt udsatte.

»Foreningslivet er afgørende for at bryde den negative sociale arv. Her får de børn, der ikke har fået de bedste chancer i livet, mulighed for at møde andre børn og voksne, få andre vaner og forbilleder, og et andet udsyn.«

DUI Leg- og Virke

Foreningslivet tættere på borgerne

For mange starter deltagelse i fællesskabet i det brede foreningsliv – i den lokale fodboldklub, gymnastikforening eller spejderhytte. Hvor en individuel ad hoc frivillighed kan løse konkrete opgaver, så medfører det at være involveret i foreningslivet, at man indgår i forpligtigende fællesskaber på tværs af sociale og øvrige skel.

Det er centralt, at inddragelsen i foreningslivet og demokratiet er kontinuerlig, vedholdende og langsigtet. Derfor skal der være mindre fokus på korte og enkeltstående frivillighedsprojekter og mere fokus på de langsigtede forandringer ved deltagelse i det traditionelle frivillige foreningsliv, herunder idræts- og ungdomsorganisationerne.

Frivilligt arbejde i foreningslivet er – og skal være – frivilligt. Lysten og engagementet må ikke kvæles af bureaukrati, udviklede regler og unødige krav om dokumentation. Hvis vi vil sikre, at flere socialt udsatte engagerer sig i foreningslivet, skal de administrative krav foreningslivet mødes med, holdes på et absolut minimum.

»Det frivillige arbejde i Danmark er en vigtig kilde til inklusion i samfundslivet og dermed nedbrydning af negativ social arv. Men frivilligt arbejde skal ikke erstatte den professionelle og faglige indsats overfor de sociale problemer.«

Socialdemokraterne, Aalborg Nordkreds

Nogle børn møder ikke foreningslivet på samme måde som de af deres kammerater, hvis forældre selv engagerer sig. Der er behov for at synliggøre foreningslivet mere overfor socialt udsatte grupper i kommunerne. Det handler grundlæggende om at bringe foreningslivet tættere på de borgere, der særligt kan drage nytte af at indgå i demokratisk dannende og forpligtigende fællesskaber.

Fodboldklubber forudsætter, at der er fodboldbaner. Spejdere forudsætter, at der kan tændes bål og bygges med rafter. Men foreningslivet oplever alt for ofte, at der i byplanlægningen ikke tages højde for, at der skal være plads til foreningslivet. Og når der indtænkes faciliteter, er det ofte kun til uorganiserede aktiviteter for de få og ressourcestærke. Deltagelse i foreningslivet er så vigtig for indsatsen med at bryde den negative sociale arv, at det ved etablering af nye byområder, bør være et krav, at der indtænkes faciliteter og rammer for det organiserede fællesskabsorienterede foreningsliv.

- Socialdemokraterne vil arbejde for at styrke det kontinuerlige og langsigtede foreningsarbejde, der bidrager til demokratisk medborgerskab.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at det frivillige foreningsliv lettes for unødige administrative byrder.
- Socialdemokraterne foreslår, at der indføres en årlig "foreningernes dag", hvor foreningerne synliggøres overfor befolkningen, og særligt de socialt udsatte, i alle landets kommuner.
- Socialdemokraterne vil arbejde for, at foreningslivets roller og faciliteter i højere grad indtænkes i planlægningen og udviklingen af by- og boligområder.

Flere skal med i foreningslivet

Foreningslivet i Danmark har gode økonomiske vilkår, blandt andet via udlodnings- og folkeoplysningsmidlerne. De gode vilkår bevirker, blandt andet, at foreningslivet kontinuerligt danner borgere til aktiv deltagelse i samfundsfællesskabet.

Udfordringen er, at socialt udsatte og etniske minoriteter er underrepræsenterede i foreningslivet, og der derfor er færre fra denne gruppe, som foreningslivet bringer ind i samfundsfælles-

skabet. Selvom foreningslivet gør en indsats, så er der indenfor de eksisterende vilkår rum for, at foreningslivet styrker indsatsen overfor socialt udsatte.

Kontingenter og udgifter til udstyr kan ofte afholde børn og unge fra familier, hvor pengene er knappe, fra at deltage i foreningslivet. Privatøkonomien må ikke være afgørende for, om børn og unge har mulighed for at tage del i foreningslivet. Fritidsordningen kan bruges til at sikre, at alle børn får muligheden for at blive integreret i det etablerede foreningsliv.

»Den tidlige indsats skal også føres videre i foreningslivet, hvor der også må være mulighed for hjælp, evt. ved at der kan gives kontingent nedsættelse ved deltagelse i aktiviteter.«

Socialdemokraterne, Viborg Vest Partiforening

Foreningslivet kan give alle et fællesskab på tværs af sociale skel og livssituation. Derfor er det særligt vigtigt, at mennesker, der står udenfor fællesskabet på arbejdsmarkedet, har mulighed for at deltage i foreningslivets fællesskaber. Der må grundlæggende ikke lægges hindringer i vejen for, at borgere udenfor arbejdsmarkedet kan deltage i det frivillige foreningsliv. Foreningsdeltagelse kan opretholde den arbejdsløses selv-værd og identitet, samt give kompetencer og netværk, der styrker muligheden for at generhverve et arbejde.

- Socialdemokraterne vil arbejde for, at det frivillige foreningsliv i højere grad kan inddrage socialt udsatte i foreningsfællesskaberne.
- Socialdemokraterne vil arbejde for at udbrede en enkel og ensartet fritidsordning, så flere socialt udsatte børn og unge har mulighed for at deltage i det brede foreningsliv.

- Socialdemokraterne vil arbejde for, at alle, også personer, der er udenfor arbejdsmarkedet, har mulighed for aktiv deltagelse i det frivillige foreningsliv.

- Socialdemokraterne vil arbejde for, at udsatte børn integreres i fritidslivet gennem mentorordninger, hvor forældre og frivillige sørger for, at barnet får en plads og kommer afsted med det fornødne udstyr.

Alle skal have en stemme

Demokratisk deltagelse, herunder valgdeltagelse, giver ansvarsfølelse for og ejerskab til samfundsfællesskabet. Nogle mennesker er gode til at give deres mening til kende, andre er ikke. Det er et demokratisk problem, da det ikke er alle interesser, der dermed bliver repræsenteret. Det er et demokratisk problem, fordi deres interesser dermed ikke bliver repræsenteret i samme omfang.

Ved kommunalvalget i 2013 blev der gennemført en lang række initiativer i en koordineret indsats mellem KL, Danske Regioner, DUF og Økonomi- og Indenrigsministeriet. Valgdeltagelsen steg fra 65,8 procent i 2009 til 71,9 procent og blev således den højeste til et kommunalvalg siden 1981. Det viser, at det er muligt at styrke valgdeltagelsen og få flere befolkningsgrupper til at deltage i demokratiet.

Men demokratisk deltagelse er ikke vundet en gang for alle. Det er nødvendigt at sikre en fortsat indsats for at fastholde og styrke den demokratiske deltagelse for alle grupper i samfundet. Vi skal kontinuerligt styrke vores viden om og udvikling af det demokratiske medborgerskab i foreningslivet, partierne og ved de offentlige valg. Til det formål er der brug for en stærkere koordinering og vidensopsamling.

- Socialdemokraterne vil arbejde for et kontinuerligt fokus på at styrke valgdeltagelsen ved valg til kommunalbestyrelser, regionsråd, Europa-parlamentet og folketinget.

- Socialdemokraterne vil afsøge muligheden for etableringen af et uafhængigt nationalt demokratikontor, der med inddragelse af alle centrale demokratiaktører, kan opbygge og formidle viden om demokratiet og understøtte aktiviteter, der styrker den demokratiske deltagelse blandt alle grupper i samfundet.

- Socialdemokraterne vil arbejde for, at alle kommuner opretter ungdomsråd, som kan understøtte og hjælpe unge med at få indflydelse på de kommunale beslutninger.

AFSLUTNING

Kampen mod negativ social arv er ikke vundet en gang for alle. Det kræver en vedvarende og langsigtet indsats at sikre lige muligheder for alle. Det er en indsats Socialdemokraterne vedholdende har leveret på alle politiske områder siden 1871 og fortsat vil være garant for.

Med dette program vil Socialdemokraterne udbygge indsatsen, styrke og intensivere kampen mod den negative sociale arv. Det gør vi indenfor fire områder: Vi ønsker, at flere børn bryder den negative sociale arv i førskoletiden. Vi vil arbejde for, at flere ufaglærte får muligheden for at få uddannelse. Vi vil arbejde for, at ens adresse ikke bliver afgørende for de muligheder, man får i livet. Og endelig vil vi arbejde for at inkludere flere i foreningslivet og demokratiet.

Alle skal have muligheden for en god barndom, skoletid, uddannelse og beskæftigelse.

Alle skal med!

FØLG MED

facebook.com/socialdemokraterne

[@Spolitik](https://twitter.com/Spolitik)

[@Socialdemokraterne](https://www.instagram.com/Socialdemokraterne)

socialdemokraterne.dk

